

TARBIYACHINING MASHG'ULOTLARNI TASHKIL ETISHDA INTERFAOL INNOVATSIYALARNI QO'LLASH USULLARI

Ochilova Xurshida Isroilovna

Jizzax viloyati Sharof Rashidov tumani

18- DMTT da tarbiyachi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada tarbiyachining mashg'ulotlarni tashkil etishda interfaol innovatsiyalarni qo'llash usullari haqida so'z borgan.*

Kalit so'zlar: *shaxsga yo'naltirilgan, hamkorlik texnologiyalari, pedagogik texnologiyalar, interfaol texnologik mashg'ulotlar, mustaqil ishlar.*

Аннотация: *В данной статье рассказывается о методах использования учителем интерактивных инноваций в организации занятий.*

Ключевые слова: *лично-ориентированные, коллаборативные технологии, педагогические технологии, интерактивное технологическое обучение, самостоятельная работа.*

Abstract: *This article talks about the methods of the teacher's use of interactive innovations in the organization of classes.*

Key words: *person-oriented, collaborative technologies, pedagogical technologies, interactive technological training, independent work.*

Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachisi o'z faoliyatini prinsipial amalga oshirish uchun: samarali (mavzuga yo'naltirilgan), tejamkor (shaxsga yo'naltirilgan), hamkorlik texnologiyalariga ega bo'lishi lozim. Tajribali kreativ pedagog ushbu uslublar asosida o'zining "mualliflik" texnologiyasini yaratishi mumkin. Bunda, unga avval egallangan bilimlari va tarkib topgan dunyoqarashi turtki bo'ladi. Innovatsion pedagogik texnologiyalar yuzaga chiqishi ta'rixiga nazar tashlaydigan bo'lsak, ularning ta'lim jarayoniga kirib kelishida g'oyalar banki muhim ahamiyat kasb etgan.

Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan ishlash uchun interfaol usullarni joriy etish asta-sekin amalga oshiriladigan jarayon, bu, albatta, maktabgacha yoshdagi bolalarning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda amalga oshiriladi. Bugun yurtimizdagi maktabgacha ta'lim muassasalarida bir necha interfaol texnologik mashg'ulotlardan foydalaniladi. Misol uchun: "Kichik guruhlarda ishlash (Troika)" "ushbu ish texnologiyasining qo'llanilishi barcha bolalar asosida ishlash imkonini beradi. Bolalar o'z mustaqil ishlarini, nafaqat o'zining balki o'rtog'ining ishini baholashni, o'zaro aloqa qilish, bir-birlariga yordam berishni o'rganadilar. "Zanjir" Ushbu texnologiyaning asosi bitta vazifaga har bir ishtirokchining izchil yechimi qidirishi hisoblanadi. Umumiy

maqsadning mavjudligi, va o'zaro bir-birlariga yordam ko'rsatish muhitini bir-birlari bilan qamrab olishga, vazifani hal qilish imkoniyatlarini taqdim etadi, bolalarda jamoada ishlash imkoniyatini shakllantiradi. "Bilim daraxti"- bu bolalarda kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantiradi, muzokaralar olib boorish va vazifalarni hal qilishda mas'uliyat his qilish qobiliyatini shakllantiradi.

Maktabgacha yoshdagi bolalar ko'rgazmali tasavvur orqali anglash davrida bo'lganligi bois, barcha yangi bilimlar ko'rgazmalilikka asoslanadi. Bu yoshdagi bolalar bilan innovatsion pedagogik texnologiyalar sifatida interfaol metodlardan tarbiyachilar unumli foydalanadilar. Chunki mazkur metodlardan foydalanish orqali har bir bola o'zining individual qobiliyatlarini namoyon eta oladi;

✚ mantiqiy o'yinlar o'ynash bolaning aqliy rivojlanishiga katta ijobiy ta'sir ko'rsatadi;

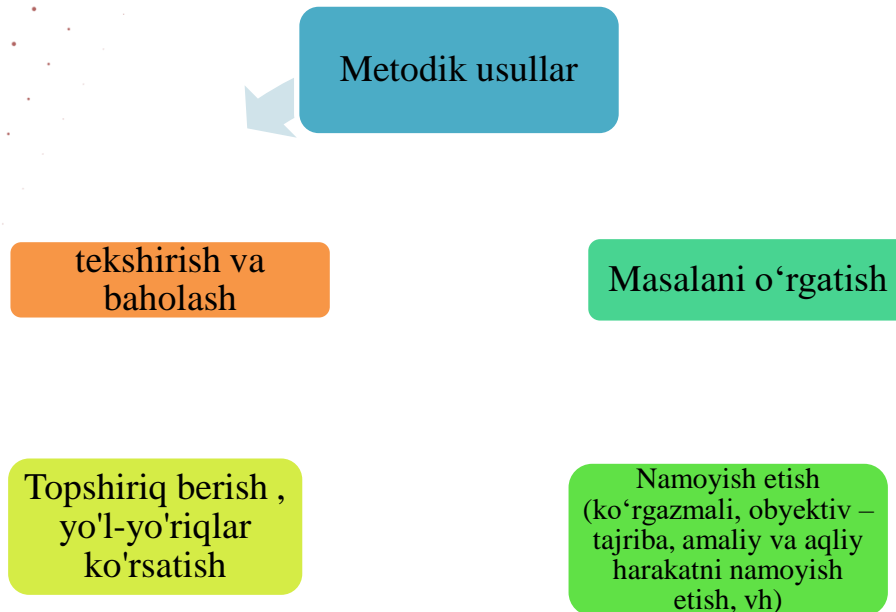
✚ atrof-muhit hodisalari haqida aniq tasavvurlar shakllanishiga yordam beradi;

✚ bolani ham ruhan, ham jismonan rivojlantirishda xizmat qiladi;

✚ bolalarni o'z oldiga maqsad qo'yib, uni amalga oshirishga o'rgatadi;

✚ qiyin vaziyatlar tu'g'ilganda mustaqil ravishda muammoga yechim topishga o'rgatadi.

Shu bilan birgalikda bolalarning nutqini ravon bo'lishida, o'z fikrini erkin bayon eta olish ko'nikmasini shakllantirish imkoni yaratiladi. Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachisi mashg'ulotlar davomida metodik usullardan foydalangan holda mashg'ulotlarni tashkil etishlari lozim. Metodik usullarga quyidagilar kiradi(2-rasm).

2-rasm. Mashg'ulotlarda foydalaniladigan metodik usullar.

Interfaol mashg'ulotlar faol o'quv usulining navlaridan biridir. Interfaol o'quv o'zaro ta'siri nafaqat tarbiyachi va maktabgacha yoshdgi bolajonlar o'rtasida amalga oshiriladi, bu holda barcha ko'plab tinglovchilar birgalikda ishlaydi (yoki guruhlarda ishlaydilar). Interfaol o'rganish usullari har doim o'zaro ta'sir, hamkorlik, qidirish, muloqot, odamlar yoki inson va axborot muhiti o'rtasidagi o'yindir. Darslarda faol va interfaol o'rganish usullaridan foydalangan holda o'qituvchi talabalar tomonidan o'qilgan materiallar miqdorini 90 foizgacha oshiradi. Maktabgacha ta'lim tashkilotidagi interfaol texnologiyalar va o'quv usullariga asosan qo'llaniladi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotda tarbiyachi uchun o'yin – bu asosiy faoliyat va u orqali bolaning yoshida zarur bo'lgan hamma narsani o'rgatishingiz mumkin. Shu o'rinda dunyoning rivojlangan mamlakatlarni tajribasiga ham nazar tashlaymiz. Fransiya maktabgacha ta'lim tashkilotlarida mashg'ulotlar jarayonida quyidagi interfaol usullardan keng foydalaniladi:

1. Regjio Emiliya usuli. O'z-o'zini boshqarish- bu usulning o'ziga xos xususiyati. Uning falsafasi shundan iboratki, bolaning shaxsiyati, ular o'sib ulg'aygan paytlarida yoshligida paydo bo'ladi va ularda o'zlarini va g'oyalarini ifoda etishning ko'plab usullari mavjud. O'zlarini ifoda etishning bu usullari haykaltaroshlikdan tortib rasmgacha bo'lishi mumkin. Bolalarning o'zlarini namoyon etishlariga imkon berish ushbu uslubning asosiy tarkibiy qismi bo'lganligi sababli, ushbu maktabgacha ta'lim muassasalarida tarbiyalanuvchilarga o'z bilimlari doirasi bo'yicha so'z beriladi. Ularga ko'chib

o'tishga, kuzatishga, narsalarga teginishga va sinfdagi boshqa bolalar bilan munosabatlarini o'rganishga ruxsat beriladi.

2. Waldorf usuli. Waldorf uslubining diqqat markazlari qat'iy akademiklar emas. Buning o'rniga, u o'z hayotining mazmunini topa oladigan har tomonlama rivojlangan bolalarni rivojlantirishga intiladi. Ushbu intizom bolalarni mustaqil fikrlovchi bo'lishlarini istaydi. Shunday qilib, ushbu uslub o'zlarining o'quv dasturlariga san'at, musiqa, hissiy, jismoniy va akademik ta'lim kabi ko'plab fanlarni o'z ichiga oladi. Bolalar o'yin-kulgini yaxshi ko'radilar va ushbu maktabgacha tarbiya o'yin uslubini ta'lim usuli sifatida ishlatadi.

4. Bank ko'cha usuli. Ushbu uslubning maqsadi bolalarni umrbod o'rganishga undaydi. Bolalarga shunchaki faktlarni yodlatishning o'rniga, boshqotirmalar, ekskursiyalar va bloklar kabi o'rganishning boshqa usullari beriladi. Bu sinfdan raqobatbardosh emas, bolalarni o'z tezligida va tengdoshlari bilan o'zaro munosabatlar orqali o'rganishga undaydi. O'yin o'rganish uchun foydalanadigan asosiy elementlardan biridir.

5. Tilga sho'ng'ish. Ba'zi odamlar yoshligingizda tillarni o'rganish osonroq deb o'ylashadi. Ikkinchi tilni bilish, bolani karerada o'sishiga olib kelishi yoki oilangizning madaniy kelib chiqishi va aloqalarini saqlab qolishi mumkin. Ushbu maqsadga yordam berish uchun immigratsion maktabgacha ta'lim muassasalari mavjud. Ular bolalarni uyda gaplashmaydigan tillar bilan tanishtirishga yordam berishi yoki ota-onalarning ularga boshqa tilni o'rgatish harakatlarini kuchaytirishi mumkin. Siz qisman yoki to'liq suvga cho'mishni tanlashingiz mumkin. Ba'zi maktabgacha ta'lim muassasalari bolalarga STEM (Fan, texnologiya, muhandislik va matematika) ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam berishga ahamiyat berishadi [15]. STEM-ga asoslangan dasturlar talabalardan faqat faktlarni yodlashni talab qilish o'rniga, mustaqil fikrleydiganlarni yaratishga intiladi. Ammo masalaning ikkinchi tomoni ham mavjud. Bu esa ko'pgina ota-onalar maktabgacha ta'limning afzalliklarini tushunmaydilar.

Xulosa qilib aytganda, interfaol usullar shubha yo'qki, pedagogikaning qiziqarli, ijodiy, istiqbolli yo'nalishi sanalib, maktabgacha yoshdagi bolalarning barcha imkoniyatlarini ro'yobga chiqarishga yordam beradi. Interaktiv texnologiyalardan foydalanish butun dunyo bo'ylab dunyodagi bolalar haqidagi bilim va taqdimotni boyitishga imkon beradi, tengdoshlar va kattalar bilan munosabatlar haqida bolalarni ijtimoiy munosabatlar tizimida faol munosabatda bo'lishga undaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Gaynazarova G.A. Maktabgacha ta'lim muassasasi tarbiyachilarida pedagogik maxoratni shakllantirishning o'ziga xos jihatlari. Maktabgacha ta'lim. Jurnal. 2017. №4.
2. Azizxodjayeva N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik maxorat. T.: TDPU 2003. 175 b.
3. Abdullayeva X.A. Mashg'ulotlarda faol ta'lim usullaridan foydalanish. – Farg'ona: FarDU, 2008.
4. www.tdpu.uz
5. [www.pedagog. Uz](http://www.pedagog.Uz)